

Vuoden 2027 talousarvion kehykset

KH 28.09.2026 § 316

977/02.02.00.00/2026

Suomen talouden odotettu kasvu näyttää viimein käynnistyneen. Bruttokansantuotteen ennustetaan kasvavan 1,6 % vuonna 2026, 1,8 % vuonna 2027 ja 1,5 % vuonna 2028. Kasvun piristyminen näkyy laajasti taloudessa, ja näkymät ovat kirkastuneet sekä yrityksissä että kotitalouksissa. Kasvun vahvistumisesta huolimatta talouden kuva ei ole yksiselitteisen myönteinen. Työllisten määrä alenee edelleen eikä asuntomarkkinoiden ja asuntorakentamisen toipumisesta ole vielä merkkejä. Julkisessa taloudessa käänne on myös jäämässä vaisuksi, sillä suhdannenousu ei riitä oikaisemaan rakenteellista epätasapainoa, joka julkiseen talouteen on syntynyt. Julkisen talouden alijäämä ei juuri pienene pidemmälläkään aikavälillä ja julkisyhteisöjen velkasuhde heikkenee edelleen.

Kuntatalouden tila heikkeni vuonna 2025 toimintakulujen kasvun, verotulojen laskun sekä TE-palvelujen järjestämis- ja rahoitusvastuun siirron seurauksena. Tilikauden tulot säilyi kuitenkin kokonaisuutena positiivisena ja oli ennakoitua parempi osin kertaluonteisten myyntituottojen ja omaisuusjärjestelyjen ansiosta. Kuntatalouden näkymät pysyvät myös tulevana vuosina haastavina, sillä palkkaratkaisut, kasvaneet työttömyysetuuksien rahoitusvastuut, valtionosuuksiin kohdistuvat leikkaukset sekä investointitarpeet lisäävät talouspaineita. Vaikka valtionosuuksien vahvistuminen ja verotulojen kasvu tukevat kuntataloutta ennustejakson lopulla, tulorahoituksen ei arvioida riittävän investointien rahoittamiseen. Kuntien taloudellinen eriytyminen jatkuu ja talouden tasapainottaminen edellyttää edelleen pitkäjänteisiä sopeutustoimia.

Kaupungin talous on vakautunut laajamittaisten sopeutustoimenpiteiden ansiosta. Vuoden 2026 talousarvio on ylijäämäinen sote-kiinteistöjen myyntiin liittyvien kertaluontoisten erien ansiosta. Vaikka talouden suhdannenäkymä on parantunut, pitkä vaikea talouden suhdannetilanne on heikentänyt talouden näkymää. Kaupungin talouden liikkumavara on edelleen niukka, ja heikentynyt verotulokehitys, työllisyystilanne sekä kasvavat menot vaikeuttavat talouden tasapainon ylläpitämistä tulevana vuosina. Samanaikaisesti merkittävien investointien toteuttaminen edellyttää kaupungin tulorahoituksen vahvistamista ja pitkäjänteistä talouden hallintaa.

Vuoden 2027 talousarvion ja vuosien 2027–2029 taloussuunnitelman linjaukset perustuvat kaupungin strategiaan Hyvä kasvaa Joensuussa. Yksi viidestä strategian vaikuttavuuslinjauksesta on Kestävän talouden Joensuu, jonka vaikuttavuustavoitteen tavoitelinjauksista erityisesti seuraavat ohjaavat talousarvion laadintaa:

- Hoidamme taloutta vastuullisesti ja pitkäjänteisesti. Ylijäämäinen talous tukee investointikykyä. Veroprosentit pidetään kilpailukykyisinä suhteessa verrokkikaupunkeihin. Lainakannan sekä vuokra- ja leasingvastuiden kasvu on hallittua.
- Investointien tasoa nostetaan merkittävästi. Investoimme palveluinfrastruktuuriin ja elinvoimaan valtuustokaudella 2026–2029 noin 200 milj. euroa. Investointitasoa tar-kistetaan talouden reunaehdot huomioiden strategian puoliväliarvioinnin yhteydessä.

Talousarvion ja taloussuunnitelman laadintaa ohjaa myös kaupunginvaltuuston 17.6.2024 hyväksymät talouden sopeutusta koskevat linjaukset. Linjausten toimenpiteet

ulottuvat vuoteen 2030 asti ja ohjaavat siten myös vuoden 2027 talousarvion ja taloussuunnitelman laadintaa. Linjaukset sisältävät myös palveluverkkoa, palvelujen järjestämistä sekä taksoja, maksuja ja avustuksia koskevat tavoitteet. Lisäksi linjaukset ohjaavat palvelujen sisältöä, laatua ja laajuutta, omaisuutta ja omistajaohjausta sekä verotuksen ja investointien tasoa.

Talousarvion kehysluonnosta esiteltiin kaupunginvaltuuston talousseminaarissa 22.9.

Vuoden 2027 talousarviokehysten valmistelussa on huomioitu vero- ja valtionosuusarviot sekä toimintamenoihin ja -tuloihin kohdistuvat muutostekijät. Talousarviokehys on 3,1 milj. euroa alijäämäinen. Kehysten perustelut ja muutokset kuluvan vuoden talousarvioon nähden on esitetty yksilöityinä liitteessä.

Talous vahvistuu hieman vuosina 2028-2029, mutta kokonaisuutena talousarviokehys ja taloussuunnitelma vuosille 2028-2029 ei toteuta strategian tavoitetta talouden vahvistumisesta ja ylijäämäisestä tuloksesta heikentyneen tulopohjan ja toimintamenojen kasvun vuoksi. Strategiassa asetetun investointitason noston kestävä toteuttamisen edellytyksenä on riittävän vahva tulorahoitus ja taloudellinen kantokyky. Strategian väliarvioinnin yhteydessä on tarpeen arvioida, onko kaupungin talouden kehitys ja tulorahoituksen taso riittävällä uralla strategiassa asetettujen talous- ja investointitavoitteiden saavuttamiseksi.

Lauta- ja johtokuntien talousarvioehdotusten tulee olla valmiina 22.10. Kaupunginjohtajan talousarvioehdotus valmistuu 29.10. ja kaupunginhallituksen 1. käsittely pidetään 2.11. ja 2. käsittely 23.11. Kaupunginvaltuusto käsittelee talousarviota 7.12.

Valmistelija: talousjohtaja

Kaupunginjohtajan päätösehdotus:

Kaupunginhallitus päättää

merkitä vuoden 2027 talousarvion kehysten tiedoksi ja jatkovalmistelun pohjaksi sekä antaa mahdolliset evästyksiset jatkovalmistelulle

Päätös:

Hyväksyttiin yksimielisesti.

Talousjohtaja Satu Huikuri oli kokouksessa asiantuntijana asian käsittelyn aikana.